

*І.П. Скороход, Н.В. Скороход
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова*

ОСОБЛИВОСТІ ІНСТИТУТІВ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ПЕРЕХІДНОЇ ЕКОНОМІКИ

Дослідження даної проблематики показало, що наприкінці ХХ століття об'єктивно створюються передумови для соціальної орієнтації економіки, підпорядкування економічної політики завданням розвитку людини. З цього погляду економічні процеси переростають рамки суто економічного змісту, що свідчить про його взаємозв'язок з іншими процесами та явищами суспільного життя і виражаються економічними формами не лише виробничих відносин, але й інших сторін системи суспільних відносин. Соціально-економічна орієнтація виявляється в багатьох суттєвих аспектах, але насамперед у напрямі задоволення всієї сукупності потреб.

Соціалізація економіки – одна з ключових складових світової економічної трансформації, в основі якої лежить все більш тісна інтеграція приватних і громадських елементів, властива сучасній змішаній економіці. Вона проявляється у соціальній переорієнтації виробництва, гуманізації праці і життя людей, пом'якшенні соціальної диференціації і зростанні значення соціальної сфери, інших явищ і процесів.

Протягом років незалежності наша держава досягла значного розвитку в галузі економічних та соціальних перетворень. Саме побудова соціальної держави активізує проблему не лише людського фактора, нових економічних відносин, а й соціальної орієнтації економіки за умов ринкових перетворень. Все це висуває на передній план проблему соціалізації економіки, розвитку її системи заради людини та якнайповнішого задоволення культурних, духовних та матеріальних потреб. Соціалізація та проведення соціальної політики в комплексі забезпечують підвищення рівня інтегральної (загальної) ефективності функціонування економічних систем.

Сучасний стан соціалізаційних процесів та економічного механізму соціалізації в Україні, дозволяє зробити певні висновки про тенденції процесу та ефективність існуючого механізму. По-перше, слід відмітити існуючу систему важелів та інструментів для проведення соціальної політики з боку держави. Вони досить повно обґрунтовані та теоретично можуть бути дієвими. Але звертаючись до сучасних реалій соціально-економічного рівня життя, безперечним стає той факт, що загалом державний механізм соціальної підтримки в Україні не діє

належним чином. Рівень середніх доходів громадян в цілому по країні не є значно вищим, ніж мінімальні показники та прожитковий мінімум, а разом з тим доходи найбагатшого прошарку перевищують середній рівень доходу у тисячі разів, і ця диференціація тільки збільшується. Разом з недієвою системою державних гарантій, соціально-економічна ситуація ще більше погіршилась під час кризи, коли від соціальної підтримки відмовилась й ринкова та корпоративна системи. Це вилилось у скорочені довгострокового житлового та соціального кредитування на пільгових умовах, скорочення приватних соціальних та меценатських програм.

Реформи повинні бути направлені на зниження відсотку малозабезпечених домогосподарств. Податкова система повинна орієнтуватися на прогресивну форму оподаткування, яка допоможе мінімізувати диференціацію в доходах громадян та стане джерелом аккумуляції ресурсів у бюджеті для подальшого ефективного розподілу. Пріоритетним для соціального розвитку держави повинно стати і налагодження ефективного медичного та соціального страхування, що має позбавити чи зменшити життєві ризики громадян та покращити загальне становище в охороні здоров'я.

Україна має досить добрий, розгалужений державний механізм соціального захисту населення, але він є недієвим. По-перше, неефективність надання допомоги зумовлена значною невідповідністю в адресації окремих допомог, коли її отримують не ті, кому вона необхідна. Другою проблемою механізму є низький рівень поінформованості громадян про соціальні програми держави, що деструктивно впливає на перерозподільчі процеси. Особливість перших двох проблем є те, що вони виражають неспроможність державних інститутів у проведенні необхідної форми соціалізації. Тобто, в Україні діє неефективна система бюрократичної економіки, погано контрольована, а значить соціально неефективна. Єдиним хто, що може взяти під контроль бюрократичний апарат, є суспільство. Але це здатне зробити лише сформоване дієве громадянське суспільство, яке контролює соціальні та економічні процеси в країні як через окремого індивіда, так і через різноманітні суспільні організації (профспілки, молодіжні організації, організації підприємців, організації по контролю за якістю и т. д.). Отже, необхідною умовою підвищення ефективності державного механізму соціалізації економіки є формування громадянського суспільства в Україні, що можливе лише внаслідок ментальної метаморфози нашого суспільства, опосередковане індивідуальною соціалізацією громадян у напрямку соціальної відповідальності, економічної активності та стійкої громадської позиції.

Список використаної літератури

1. Гришкін В.О. Соціалізація економіки як реальність сучасного загальноцивілізаційного розвитку // Актуальні проблеми економіки: Том 10. Збірник наукових праць. – Д.: Навчальна книга, 2001. – С. 31.
2. Матвієнко В. Я. Соціальні технології. – К.: Українські пропілеї, 2001.
3. Савчук В.С., Зайцев Ю.К. Глобалізація та соціалізація світової економіки: потреби, шляхи, проблеми // Вчені записки: Наук. збірник. Вип. 3. – К.: КНЕУ. – 2001. – С. 250-257.